

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A ROMÂNIEI ÎN URMĂTORII 20 DE ANI

TEMA NR. 10

ROMÂNIA - SOCIETATE A CUNOAȘTERII ȘI A VALORII
ADAUGATE LA CEEA CE ARE

SUBTEMA

BIBLIOTECILE : INFRASTRUCTURI DE DEPOZITARE A
CUNOAȘTERII

Mihaela Dragu
Biblioteca Academiei Române

Claudia Lungu
Biblioteca Nationala

ACADEMIA ROMÂNĂ. STRATEGIA PENTRU ROMÂNIA

- Academia Română, cel mai înalt for științific și cultural al țării, s-a implicat de-a lungul istoriei cu competență și autoritate în problemele majore ale societății românești.
- Academia Română, promovând interesul național, propune o Strategie a României - o analiză stadiului în care se află societatea noastră, cu trasarea liniilor directoare pentru următorii 20 de ani.
- Activitățile derulate în prezent se înscriu în Faza a 4-a a Strategiei, care are ca obiectiv stabilirea resurselor necesare atingerii țintelor stabilite.
- Tema care implică domeniul biblioteconomic românesc este Tema nr. 10 : România – Societate a cunoașterii și a valorii adăugate / subtema Infrastructura : Depozite de cunoaștere – biblioteci (coordonator : Acad. Florin Filip)

METODOLOGII FOLOSITE

- Desk research (analiza rezultatelor fazei anterioare și a angajamentelor guvernamentale existente)
- Ancheta Delphi (obținerea de previziuni, urmărirea consensului între experți în cadrul unor interacțiuni mijlocite de moderatorul care filtrează și mediază răspunsurile exprimate), cu avantajul reflectării corecte a rezultatului în ansamblul grupului, caracterul iterativ al procesului permițând corecții semnificative

BIBLIOTECILE – DEFINIȚII ȘI PERCEPȚII CONTEMPORANE

- instituții unice, perene, de importanță strategică în societate, depozitare ale cunoașterii naționale și universale
- locuri de prezervare a memoriei culturale a țării
- locuri de elită ale organizării cunoașterii, de gestionare a informației, conținând referințe intangibile ale identității românești, valori patrimoniale care reprezintă cultura română în lume

BIBLIOTECILE – DEFINIȚII ȘI PERCEPȚII CONTEMPORANE

- locuri în care se capitalizează unicitatea acestor valori și se oferă informații ale cercetării specializate, cu contribuții la progresul cunoașterii
- locuri de acces liber la cunoaștere și de diseminare largă a cunoștințelor

BIBLIOTECI – TENDINȚE CONTEMPORANE

- Noile tehnologii conduc la transformări profunde la nivelul instituției Bibliotecii, la redefinirea ei ca loc deschis al cunoașterii (implicarea de acțiuni colaborative și lucru în rețea).
- Dezvoltarea conținutului patrimonial al Bibliotecii este o necesitate, strategia de conținut presupune tranziția de la cunoștințe stocate la o cunoaștere de înalt nivel tehnologic (cunoaștere inteligentă).

BIBLIOTECI – TENDINȚE CONTEMPORANE

- Bibliotecile trebuie să facă față noilor provocări tehnologice și logistice, adaptându-se pentru a oferi mai mult conținut dincolo de premisele lor fizice și ținând cont de cadrul legal al proprietății intelectuale.
- Este necesară dezvoltarea unei infrastructuri de cercetare digitală, în condițiile unui aflux informațional care presupune gestionarea și partajarea de cantități din ce în ce mai mari de date pentru a crea cunoștințe.

STAREA ACTUALĂ A SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

- număr total de biblioteci: 2014 – 10845 < 2013 - 11.176 unitati administrative < 133 unitati fata de anul 2012
- număr de angajați în biblioteci: 2014 – 7275, 2013 7332 de persoane, 2012 - 7509
- număr de unitati bibliografice existente în biblioteci: 2014 – 167.335.971, 2013 - 170.482.000 > 0,2% față de 2012
- număr de utilizatori activi: 2014 – 3806677; 2013 - 4.004.000 < 4,2% față de 2012

- Sursa datelor INS

PUNCTE TARI

- oferă resurse primare în cercetare, învățământ, educație etc., pe domenii multi și interdisciplinare, unele dintre ele noi și complexe
- contribuie la organizarea cunoașterii de pe poziția unor instituții de elită, având expertiză documentară și oferind informații procesate, ce aduc plus valoare
- există un sistem național de biblioteci ce beneficiază de un cadru legislativ de funcționare

PUNCTE TARI

- există mecanisme și instituții pentru accesarea de fonduri structurale în vederea derulării de programe strategice care să valorifice conținutul documentar al colecțiilor de patrimoniu
- valorificarea conținutului patrimonial al bibliotecilor este o expresie a diversității în plan regional și etnic (multiculturalitate, multilingvism)
- Biblioteca încă beneficiază, la nivelul societății, de un capital simbolic de recunoaștere a misiunii sale

PUNCTE SLABE

- numărul bibliotecilor a scăzut semnificativ, iar spațiile existente sunt insuficiente
- diminuarea numărului personalului de specialitate (reduceri la nivelul sectorului bugetar), cu afectarea unor activități specifice
- infrastructura necorespunzătoare, raportat mai ales la exigențele mediului digital actual, majoritatea bibliotecilor din sistemul românesc necesită modernizări

PUNCTE SLABE

- programul național pentru digitizarea resurselor culturale și crearea Bibliotecii Digitale a României (Patrimoniul documentar scris - biblioteci) se derulează lent
- Comisia Națională a Bibliotecilor nu este funcțională din anul 2008
- învățământul biblioteconomic românesc și-a redus ponderea în structura organizatorică a universităților

OPORTUNITĂȚI

- diversificarea surselor de finanțare legate de conservarea, restaurarea, prezervarea, cercetarea și valorificarea conținutului patrimonial din biblioteci
- aplicarea noilor tehnologii ce permit o abordare modernă a activităților specifice legate de valorile patrimoniale
- diversificarea modalităților de accesare a resurselor în format digital (noi dispozitive pentru utilizatori diverși)

OPORTUNITĂȚI

- trecerea bibliotecilor în rețea, având la bază un sistem informațional deschis, și dezvoltarea activităților colaborative
- inserarea Bibliotecii în rețeaua organizațiilor specifice cunoașterii, ca partener activ în sprijinul cercetării

AMENINȚĂRI

- necorelarea cadrului legislativ cu schimbările și tendințele din domeniu
- criza spațiilor adecvate (retrocedări de clădiri, creșterea volumului de publicații)
- subfinanțarea continuă a bibliotecilor și scăderea accentuată a interesului autorităților, sectorul rămânând marginal în raport cu prioritățile guvernamentale

AMENINȚĂRI

- creșterea constantă a cheltuielilor de funcționare și întreținere a bibliotecilor
- vulnerabilități în managementul bibliotecilor, legate de schimbările dese din plan politic
- concurența celorlalte medii informaționale
- scăderea constantă a consumului de carte și alte publicații

LINII DE DEZVOLTARE

- Bibliotecile sunt instituții unice în societate, depozitare ale cunoașterii naționale și universale.
- Direcțiile de dezvoltare pentru următoarele două decenii trebuie să reconstruiască această instituție de importanță strategică și să o re poziționeze în contextul evoluțiilor din societatea cunoașterii.

LINII DE DEZVOLTARE

- Analiza a urmărit următoarele aspecte :
 - număr de biblioteci
 - personal
 - competențe
 - tehnologii
 - cercetare
 - dezvoltare instituțională
 - cadru legislativ

NUMĂR DE BIBLIOTECI

- Până în anul 2035, numărul bibliotecilor trebuie să crească cu cel puțin 2000 de unități administrative (cca 20%).
- Cifra este echivalentul deficitului înregistrat la nivelul diverselor tipuri de biblioteci (cele mai afectate fiind cele publice și școlare) prin acțiuni ale factorilor decizionali, uneori abuzive, prin pierderea locațiilor de funcționare etc.
- Fiecare comunitate are dreptul la informare, deci la o bibliotecă.

Analiza a plecat de la necesitățile informaționale ale utilizatorilor, a ținut cont de procesele obiective din societatea cunoașterii (amplificarea accesului liber la informație) și de o serie de indicatori, luând în considerare aspecte specifice domeniului.

PERSONAL

- Pentru susținerea misiunii lor, bibliotecile trebuie să aibă asigurate resurse umane cu capacități performante în utilizarea tehnologiei informatice și în domeniul cunoașterii aprofundate.
- Până în anul 2035, numărul personalului din Sistemul Național de Biblioteci trebuie să crească cu cel puțin 3000 de angajați (cca 40 %), din care, personal de specialitate 2600.
- În ultimul deceniu, personalul din biblioteci a scăzut dramatic odată cu limitările bugetare și cu blocarea legislativă a posturilor.

COMPETENȚE

- Competențele specifice caracteristice societății cunoașterii, introduse în Standardul ocupațional *Bibliotecar studii superioare* din anul 2012, trebuie susținute prin dezvoltarea unui sistem de educație și formare continuă a personalului de specialitate din biblioteci (crearea și gestiunea bazelor de date, managementul informației, agregarea și valorificarea informațiilor, evaluarea nevoilor de informare și de formare ale utilizatorilor).
- Este necesar un învățământ biblioteconomic de calitate, care trebuie să se re poziționeze atât din punct de vedere al curriculei, cât și din punct de vedere al statutului de departament în cadrul universității în care funcționează, statut care în unele cazuri a fost pierdut.

COMPETENȚE

- Este necesară formarea profesională continuă a unui număr minim de bibliotecari anual, după cum urmează:

Termen scurt – 3 ani	Termen mediu – 10 ani	Termen lung – 20 de ani
1000 bibliotecari	1500 bibliotecari	3000 bibliotecari

Dacă pe termen scurt numărul de cursanți reprezintă cca 13% din totalul de personal din biblioteci, peste douăzeci de ani acest procent se va mări la cca 30%.

NOI TEHNOLOGII

- Tehnologiile avansate permit interconectarea bazelor de date ale sistemelor de biblioteci, diversificarea și extinderea serviciilor oferite și o economie de resurse prin partajarea acestora.
- Se impune crearea de platforme informatice inovatoare la nivel național, care să permită desfășurarea unitară a proceselor biblioteconomice (Catalog Național Partajat, Biblioteca Națională Digitală etc.), dezvoltarea de arhitecturi Big data, promovarea aplicațiilor în cloud computing, precum și dezvoltarea de programe în domeniul *Digital Humanities*, în vederea valorificării patrimoniului bibliotecilor.

NOI TEHNOLOGII

- Digitizarea documentelor din biblioteci și integrarea lor în circuitul informațional european și universal rămân o direcție prioritară de acțiune. Numărul de obiecte digitizate anual va fi:

Termen scurt – 3 ani	Termen mediu – 10 ani	Termen lung – 20 de ani
50.000 obiecte digitizate	75.000 obiecte digitizate	100.000 obiecte digitizate

- În acest mod, peste douăzeci de ani, contribuția bibliotecilor românești se va apropia de 2 milioane de itemi. Istoria ultimilor 10 ani ne-a demonstrat că România nu a fost capabilă, în condițiile în care exista o politică publică de digitizare, să aloce fonduri necesare pentru digitizare (la acest moment, contribuția țării noastre la Europeană este cu mult sub nivelul propus).

CERCETARE

- Cercetarea depinde din ce în ce mai mult de producția, gestionarea și partajarea de mari cantități de date pentru a crea cunoștințe.
- Colectarea, structurarea conceptuală și prelucrarea multi-modală și multilingvă a resurselor din biblioteci contribuie la facilitarea accesului la informație.
- Cercetarea conținutului patrimonial trebuie să se desfășoare multidisciplinar și interdisciplinar, pe tematici noi și complexe.

CERCETARE

- Numărul proiectelor de cercetare în care să fie implicate bibliotecile, precum și numărul personalului de specialitate care deține o calificare academică superioară (doctorat, postdoctorat) trebuie să crească după cum urmează:

Termen scurt – 3 ani	Termen mediu– 10 ani	Termen lung – 20 ani
30 proiecte/an	50 proiecte/an	75 proiecte/an
150 personal de înaltă specializare	200 personal de înaltă specializare	300 personal de înaltă specializare

- În sistemul academic, crearea depozitelor digitale instituționale în cadrul bibliotecilor trebuie să reprezinte deja o practică.
- Depozitarea rezultatelor proiectelor CDI și a datelor experimentale trebuie reglementată la nivel legislativ și/sau în cadrul instituțiilor existente (biblioteci pentru documente, ICI pentru soft-uri etc) sau a unei instituții la nivelul MEC, care să preia această problemă (Biblioteca Națională, de exemplu, are parteneriat cu OSIM pentru păstrarea invențiilor).

DEZVOLTARE INSTITUȚIONALĂ

- Dezvoltarea Bibliotecii trebuie asigurată prin consolidarea sau crearea unor instituții care să susțină din punct de vedere strategic și operațional, la nivel național, politicile și programele specifice :
 - crearea unor structuri funcționale și active în cadrul Ministerului Educației și Cercetării și al Ministerului Culturii cu responsabilități directe pentru bibliotecile din sistemul de învățământ, respectiv bibliotecile publice

DEZVOLTARE INSTITUȚIONALĂ

- reactivarea Comisiei Naționale a Bibliotecilor
- consolidarea instituțională (buget alocat, personal, locații etc.) a bibliotecilor cu rol metodologic la nivel național sau local (Biblioteca Națională a României, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Centrală Universitară București, bibliotecile județene)

CADRU JURIDIC

- Toate acțiunile trebuie susținute prin crearea unui cadru legislativ adecvat.
- Trebuie modificate și completate în conformitate cu evoluțiile domeniului și ale legislației europene:
 - Legea bibliotecilor, nr. 334/2002, cu modificările și completările ulterioare
 - Legea depozitului legal, nr. 111/1995, care va trebui completată cu prevederile aferente depozitului legal digital
 - Legea educației naționale, nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare
 - Legea privind protejarea patrimoniului cultural național, nr. 182/2000, respectiv Codul Patrimoniului

CADRU JURIDIC

- Legea parteneriatului public-privat, nr. 178/2010
- Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe, nr. 8/1996, cu modificările și completările ulterioare
- Legea privind angajarea gestionarilor și constituirea de garanții cu modificările și completările ulterioare, nr. 22/1969

ACADEMIA ROMÂNĂ. STRATEGIA PENTRU ROMÂNIA

Strategia propusă de Academia Română se referă la domenii fundamentale ale societății românești, proiectul urmărind să stabilească direcțiile de dezvoltare a României în raport cu necesitățile poporului român și cu poziția pe care țara noastră o ocupă în context european.